

СПРАВА «МАЙБОРОДА ПРОТИ УКРАЇНИ»

(CASE OF MAYBORODA v. UKRAINE)

(Заява № 14709/07)

Стислий виклад рішення від 13 квітня 2023 року

У березні 2000 року комісія лікарів встановила, що у заявниці, ймовірно, виникла внутрішня кровотеча після хірургічного видалення надниркової залози, і запропонували їй терміново провести хірургічне втручання для усунення цього ускладнення. Наступного дня, отримавши усну згоду заявниці, бригада медиків провела другу операцію у Львівській обласній клінічній лікарні (далі – ЛОКЛ), під час якої було видалено ліву нирку заявниці, попередньо діагностовано як здорову. У витягу з медичної карти стаціонарного хворого за підписом лікаря, в якому було вказано інформацію щодо наданого заявниці лікування, про проведену нефректомію зазначено не було. У травні 2000 року заявниця отримала анонімний телефонний дзвінок, під час якого їй повідомили, що її ліву нирку «вкрали». Після розголосу цієї історії засобами масової інформації, лікар вибачився за приховування інформації про видалення нирки, а пізніше заявниці було надіслано виправлений витяг з медичної карти стаціонарного хворого. У 2005 році Свалявський районний суд ухвалив рішення, яким присудив заявниці 50 000 українських гривень (8 000 євро на момент подій) в якості відшкодування моральної шкоди. Районний суд встановив, що лікар, призначений лікарнею для лікування заявниці лікуючим лікарем, порушив свої обов'язки за статтею 39 «Основ законодавства про охорону здоров'я», оскільки не повідомив у післяопераційний період ані заявницю, ані будь-кого з її родичів про видалення її нирки. Решту вимог заявниці було залишено без задоволення. Апеляційний суд Закарпатської області та Верховний Суд України підтримали рішення районного суду. До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявниця скаржилась за статтями 3 і 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на те, що держава-відповідач не захистила її від видалення нирки за відсутності її інформованої згоди на це та від приховування відповідної інформації її лікарями в післяопераційний період; а також на те, що не отримала належної відповіді на національному рівні у зв'язку з її відповідними твердженнями. Європейський суд вирішив розглянути ці скарги за статтею 8 Конвенції. Розглянувши скаргу заявниці на незабезпечення захисту її права на інформовану згоду Європейський суд у цій справі прийняв до уваги відсутність будь-якої структурованої відповіді органів державної влади на твердження заявниці, що «ризик» проведення нефректомії слід було обговорити з нею до операції. Європейський суд зазначив, що якості альтернативи, перед видаленням нирки заявниці слід було проконсультуватися з її родичами – що, як вбачається, було тісно пов'язано з відсутністю будь-яких національних або локальних методичних рекомендацій, стандартів або формалізованої медичної документації і процедур, які б забезпечували належне виконання на практиці

загальних законодавчих положень щодо права пацієнтів на інформовану згоду. Європейський суд дійшов висновку, що держава-відповідач не виконала свого позитивного обов'язку запровадити належну нормативно-правову базу для захисту права заявниці на інформовану згоду. Отже, було порушено статтю 8 Конвенції щодо захисту права заявниці на свідому згоду. Щодо скарги заявниці на незабезпечення захисту від приховування інформації її лікарем Європейський суд зазначив, що скарга заявниці на стверджувану неспроможність держави захистити її від приховування інформації її лікарями була належним чином розглянута національною судовою системою. Порушення її права на інформацію про стан її здоров'я, гарантованого національним законодавством, було визнано на національному рівні, і вона отримала розумне відшкодування шкоди. Європейський суд відхилив цю скаргу як неприйнятну відповідно до підпункту «а» пункту 3 і пункту 4 статті 35 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

- «1. Постановляє, що донька покійної заявниці, пані Мирослава Коростельова, має право продовжити це провадження від її імені;
2. Оголошує прийнятною скаргу на стверджувану неспроможність держави захистити право заявниці на інформовану згоду на хірургічне втручання, а решту скарг у заяві – неприйнятними;
3. Постановляє, що було порушено статтю 8 Конвенції;
4. Постановляє, що: (а) упродовж трьох місяців з дати, коли це рішення набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач повинна сплатити пані Мирославі Коростельовій 4 500 (чотири тисячі п'ятсот) євро в якості відшкодування моральної шкоди та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися; ця сума має бути конвертована в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу; (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;
5. Відхиляє решту вимог щодо справедливої сатисфакції».